

Onderwerp Informatienota P31 trendanalyse: herstel en perspectief in tijden van transitie, 2021	
Nummer	2021/513461
Portefeuillehouder	Wienen, J.
Programma/beleidsveld	4.1 Duurzame stedelijke ontwikkeling
Afdeling	PG
Auteur	Hendriksen, A.
Telefoonnummer	023-5113250
Email	ahendriksen@haarlem.nl
Kernboodschap	Evenals eerder gebeurde in 2017 ten behoeve van de huidige collegeperiode, heeft P31 in opdracht van de G40 ook dit jaar een trendstudie opgeleverd, waarin op acht beleid terreinen de belangrijkste ontwikkelingen voor de steden worden geschetst en mogelijk oplossing scenario's worden aangedragen. Deze trendanalyse kan als achtergrond document worden benut door politieke partijen in de aanloop naar de komende gemeenteraad verkiezingen en voor de vorming van een nieuw collegeprogramma.
Behandelveorstel voor commissie	Het college stuurt deze informatienota ter kennisgeving aan de commissie Bestuur.
Relevante eerdere besluiten	n.v.t.
Besluit College d.d. 5 oktober 2021	1. Het college stelt de informatienota vast. de secretaris, de burgemeester,

Inleiding

In opdracht van de G40 en de M50 (het netwerk van steden tot 80.000 inwoners) is door Platform 31 een Trendstudie opgesteld voor de betrokken gemeenten. Hierin worden de belangrijkste (autonome) ontwikkelingen geduid die als achtergrondinformatie van belang zijn voor de beleid afwegingen in de komende coalitieperiode. In resp. 2013 (voorafgaand aan de verkiezingen 2014) en 2017 (voorafgaand aan de huidige collegeperiode), werden in opzet vergelijkbare analyses door P31 opgeleverd en aan het college voorgelegd. De trendstudie is voorzien van een management samenvatting en per hoofdstuk staan in bullits de belangrijkste trends op het betreffende beleid onderdeel benoemd. Over het geheel geldt, dat de aangegeven trends (in deze analyse in meer algemene zin voor alle steden opgenomen) ook voor Haarlem zichtbaar zijn. Daar waar Haarlem ten opzichte van vergelijkbare steden een afwijkend beeld te zien geeft, zoals bijvoorbeeld bij de demografische ontwikkelingen waar Haarlem ten opzichte van andere steden een groei in inwoneraantal laat zien en het aantal jongeren relatief hoog is, is dit aangegeven

2. Kernboodschap

Op acht onderdelen (demografie, sociaal beleid, economie, duurzaamheid, bereikbaarheid, digitalisering, bestuur en governance) worden de meest relevante opgaven, kansen, denk- en oplossingsrichtingen geschetst. De trendstudie sluit af met een hoofdstuk waarin de handelingsperspectieven in het licht van herstel, toekomstgerichte ontwikkeling en lange termijn perspectief worden geschetst.

Enkele highlights van de trendstudie zijn:

- De taken waar de gemeenten voor staan nemen toe, worden steeds belangrijker en ook ingewikkelder. Om vooral de kwetsbare burger beter te kunnen helpen en ondersteunen, is meer aandacht nodig voor de uitvoerbaarheid van beleid en de menselijke maat daarin.
- De maatschappelijke opgaven voor de overheden zijn uitdagend (duurzaamheidstransities). Dit maakt vergaande keuzes onvermijdelijk rond zorg, onderwijs, kansenongelijkheid, e.d.
- De opgaven zijn ook uitdagend omdat de huidige transformatieve tijd, waarin de politieke partijen moeten opereren, ingewikkeld, verwarrend, onrustig en veeleisend is. Maar paradoxaal genoeg maakt juist de onrustige, onzekere en ongemakkelijke tijd de noodzakelijke verandering mogelijk. Daarbij is de rol van de overheid onmisbaar. Goede bestuurders en goed bestuur doen er nu meer dan ooit toe.
- De snel stijgende collectieve zorguitgaven zijn een “koekoeksjong” dat andere collectieve uitgaven (onderwijs, veiligheid, verbetering van kwetsbare infrastructuur, et cetera) in toenemende mate over de rand van het begrotingsnest zal drukken. Ook de gemeentelijke

zorgtaken ontpoppen zich als een “koekoeksjong” dat het budget voor de beleidsvrije(re) taken leegteet.

- De potentiële beroepsbevolking zal tot en met 2023 nog licht toenemen om daarna te gaan dalen. Bestuurders, beleidsmakers en het bedrijfsleven staan voor de keuze om de tekorten op de arbeidsmarkt op te vullen met buitenlandse arbeidsmigranten of door de bestaande talenten beter te benutten met een hogere arbeidsproductiviteitsontwikkeling, hogere arbeidsparticipatie, minder deeltijdarbeid en het mobiliseren van het onbenutte potentieel.
- Regionaal-economische verschillen nemen toe. Verschillen in het regionale ondernemersklimaat spelen daarin een grote rol. De veerkracht van de lokale en regionale economie kan worden vergroot door te investeren in de wendbaarheid en weerbaarheid van werknemers, permanente educatie, een grotere arbeidsmobiliteit, het bevorderen van cross-overs tussen gerelateerde sectoren en door te investeren in het ecosysteem voor ondernemerschap.
- De sterke groei van het aantal 80-plussers zal gepaard gaan met een grote toename van het aantal ouderen met een zorg en ondersteuningsvraag. Ondersteuning met goede woningen, huisarts, buurtsuper, openbaar vervoer, welzijns- en zorgvoorzieningen in wijk, buurt en kern. Samen met het Rijk is nú het moment voor de gemeenten om na te denken over de organiseerbaarheid en betaalbaarheid van de zorg in het algemeen en de ouderenzorg in het bijzonder.
- Op vele terreinen is de toenemende kansenongelijkheid zichtbaar, zeker ook wat betreft gezondheid, levensverwachting en gezonde levensjaren. De transformatiedoelen in het sociale domein (maatwerk, lichte ondersteuning waar dat kan, zwaarder als het moet, preventie) dienen aangepakt te worden vanuit realisme en de opgedane leerervaringen.
- Het besef is gegroeid dat ondermijning een groot maatschappelijk probleem is. De aanpak vergt een langjarige aanpak en lange adem waarbij ingezet wordt op het terugdringen van de internationale rol van Nederland op de drugsmarkt, het versterken van de strafrechtketen, maar ook op een sociaal-preventieve aanpak en het wegnemen van de voedingsbodem voor ondermijning in de samenleving.
- Om tot de benodigde miljoen extra woningen te komen, moet sneller worden gebouwd. Daarbij is het streven om jaarlijks 120.000 nieuwe woningen te bouwen; anderhalf keer de huidige bouwproductie. Er hangen echter meerdere donkere wolken (de verhuurderheffing, de stikstofproblematiek, het trage vergunningstelsel e.d.) boven alle voornemens. Gemeenten moeten alles uit de kast halen om de plannen te concretiseren en tot uitvoering te brengen.

- De vele claims zorgen voor grote druk op de schaarse ruimte. De beschikbare ruimte dient slimmer te worden gebruikt: met menging van functies, met volgtijdelijk en meervoudig gebruik, met intensivering en met diversificatie.
- Het mobiliteitsbeleid dient er op gericht te zijn om meerdere maatschappelijke doelen (nabijheid van werk en voorzieningen, versterking economische structuur, het vergroten van de leefbaarheid e.d.) te realiseren en niet het reduceren van bijvoorbeeld de filelengtes of het aantal voertuigverliesuren.
- Het tussendoel om in 2030 één van de vijf woningen aardgasvrij te maken is te ambitieus. De gemeenten slagen er wel in om geleidelijk aan de CO2-uitstoot van woningen terug te dringen. Wel moet het tempo omhoog en dienen meer middelen beschikbaar te komen.
- De klassieke ruimtelijke opgaven (stedelijke ontwikkeling, mobiliteit, natuur en landschap, ruimtelijke economie) moeten regionaal verbonden worden met de duurzaamheidstransities (klimaatadaptatie, energietransitie, landbouwtransitie en de transitie naar een circulaire economie).

Deze ontwikkelingen zijn zowel voor keuzes op de korte termijn als voor de doorwerking van beleid op langere termijn van belang en zullen doorwerken in de beleid keuzes die gemaakt zullen worden.

3. Consequenties

De aangegeven trends in deze studie kunnen door lokale politieke partijen gebruikt worden bij het afronden van hun verkiezingsprogramma's voor de verkiezingen in voorjaar 2022. Vooral de opgaven die voortvloeien uit de trends kunnen de lokale politieke partijen gebruiken om eigen keuzes te maken.

Na de lokale verkiezingen kan de trendstudie gebruikt worden bij het opstellen van de nieuwe coalitie- en bestuursakkoorden.

4. Vervolg

De trendstudie wordt ter informatie aan de leden van de gemeenteraad gezonden.

5. Bijlage

Bijlage 1: 'Trendstudie Herstel en perspectief in tijden van transitie' (Platform 31)